

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

BLENDED LEARNING AS AN INTEGRAL ELEMENT OF THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS

Статтю присвячено актуальним питанням впровадження змішаного навчання у вищих навчальних закладах. Здійснено аналіз теоретичних аспектів особливостей впровадження змішаного навчання у ВНЗ. Висвітлено досвід використання змішаного навчання у ВНЗ на заняттях з німецької мови.

Проаналізовано результат впровадження, який підтверджено методами математичної статистики. Встановлено, що змішане навчання (blended learning) – це освітня концепція, в рамках якої студент отримує знання і самостійно (он-лайн), і очно з викладачем (оф-лайн). З'ясовано основні принципи, на яких ґрунтуються моделі змішаного навчання: завдання повинні бути розроблені для роботи в групі; необхідність дотримання позитивної атмосфери; час для виконання; учасники навчаються разом в невеликих (2–5 членів) групах; кожен студент несе особисту відповідальність за діяльність усієї групи. Розглянуто ротаційну модель як одну із чотирьох моделей змішаного навчання 1) ротаційна модель (Rotation); 2) гнучка модель (Flex); 3) особистісно-зорієнтована модель (A La Carte); 4) модель збагаченого віртуального середовища (Enriched Virtual).

Описано покрокове впровадження змішаного навчання як експерименту, який проходив у три етапи – очно, дистанційно, очно, охоплюючи 6 кроків. Представлено роботу студентів на кожному етапі – виконання передтекстових, текстових і післятекстових, наведено також зразок анкети про враження студентів від проведеного експерименту.

Проаналізовано усі етапи експерименту впровадження змішаного навчання і активності студентів на кожному з них. З'ясовано, що робота над текстом дидактичної пісні була сприйнята студентами позитивно, завдання були розроблені цікаво, студенти отримали як мотивацію до подальшого опанування німецькою мовою, так і корисний досвід (новий формат завдань, робота на Padlet, у групах). Визначено, що правильне та своєчасне застосування мультимедійних засобів на заняттях німецької мови сприяє підвищенню мотивації для кожного, хто має бажання опанувати цю мову.

Ключові слова: змішане навчання, ротаційна модель, медіа-інструменти, дидактизація, текст пісні.

The article is devoted to topical issues of the implementation of blended learning in higher educational institutions. An analysis of the theoretical aspects of the implementation of blended learning in higher education institutions was carried out. The experience of using mixed learning in higher education in German language classes is highlighted. The result of the implementation was analyzed, which was confirmed by the methods of mathematical statistics. It has been established that blended learning is an educational concept in which a student acquires knowledge both independently (on-line) and face-to-face with a teacher (off-line). The main principles on which blended learning models are based are clarified: tasks should be designed for group work; the need to maintain a positive atmosphere; time for execution; participants study together in small (2–5 members) groups; each student is personally responsible for the activities of the entire group. The rotational model was considered as one of the four models of blended learning 1) rotational model (Rotation); 2) flexible model (Flex); 3) person-oriented model (A La Carte); 4) model of enriched virtual environment (Enriched Virtual).

The step-by-step implementation of blended learning as an experiment, which took place in three stages – face-to-face, remote, face-to-face, covering 6 steps, is described. The students' work at each stage is presented – the performance of pre-text, text and post-text tests, and a sample questionnaire about the students' impressions of the experiment is also given. All stages of the experiment of the introduction of blended learning and the activity of students at each of them were analyzed. It was found that the work on the text of the didactic song was positively perceived by the students, the tasks were developed interestingly, the students received both motivation to further mastering the German language and useful experience (new task format, working on Padlet, in groups). It was determined that the correct and timely use of multimedia tools in German language classes helps to increase motivation for everyone who wants to master this language. **Key words:** blended learning, rotational model, media tools, didactic teaching, song lyrics.

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.1.7>

Басюк Л.М.,

канд. філол. наук,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного

університету імені Лесі Українки

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Змішане навчання (blended learning) – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання при наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання [3].

Blended learning – це освітня концепція, в рамках якої студент отримує знання і самостійно (он-лайн), і очно (з викладачем). Цей підхід у навчанні дає можливість контролювати час, місце, темп і шлях вивчення матеріалу.

Зазвичай змішане навчання проходить у три етапи [8]: самостійне вивчення матеріалу студентом, аудиторне інтерактивне заняття, продовження інтерактивного навчання і підтримка на робочому місці. Змішане навчання можна

розглядати як інтеграцію формального й неформального навчання на робочому місці.

Реалізація концепції змішаного навчання як процесу передбачає наявність комфортного освітнього інформаційного середовища, системи комунікацій, які репрезентують всю необхідну навчальну інформацію. Інформаційне середовище – це поєднання традиційних (оф-лайн) та інноваційних (он-лайн) форм навчання з постійним розширенням та накопиченням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та електронних ресурсів, а також безперервним вдосконаленням сучасних методів навчання, професійних знань і вмінь самих викладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемами теорії та практики змішаного навчання в системі освіти та їх впровадження в освітній процес присвятили свої праці такі вчені, як О. Кривонос, К. Бугайчук, Дж. Бейлі, Дж. Гофман, Ю. Духнич, С. Нестеренко, В. Кухаренко, О. Рибалко, I. Allen, В. Barrett та ін. [4; 2; 1; 6; 9]. Проте практика застосування змішаного навчання на заняттях з іноземної мови в ВНЗ потребує подальших досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Згадана технологія має багато моделей застосування на практиці, які доречно використовувати при організації мовленнєвої діяльності студентів. Усі моделі ґрунтуються на таких принципах: завдання повинні бути розроблені для роботи в групі; необхідність дотримання позитивної атмосфери, адже співпраця необхідна для студентів, щоб домогтися успіху; час, який надається для виконання завдань, сприяє розвитку міжособистісних навичок спілкування; учасники навчаються разом в невеликих (2–5 членів) групах; кожен студент несе особисту відповідальність за діяльність усієї групи.

Американські науковці традиційно визначають такі моделі змішаного навчання: 1) ротаційна модель (Rotation); 2) гнучка модель (Flex); 3) особистісно-зорієнтована модель (A La Carte); 4) модель збагаченого віртуального середовища (Enriched Virtual).

Найбільше для впровадження у навчальний процес нам підходить перша модель (Rotation model), яка ґрунтується на принципі ротації, коли здобувачі освіти навчаються у групах згідно з певним графіком, переміщуючись від однієї станції до іншої, однією з яких обов'язково є онлайн навчання, а іншими можуть бути навчання у групах, проектна робота, індивідуальні заняття з викладачем, письмові завдання [7].

Метою статті є експериментально продемонструвати застосування змішаного навчання студентів на заняттях німецької мови у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Вивчення іноземної мови на початковому етапі повинне бути високо мотивованим, структурованим, часто імпровізованим і неодмінно цікавим процесом як для викладача, так і для студентів. Завдання сприяти та розвивати інтерес та мотивацію до вивчення німецької мови у студентів першого року навчання власне спонукало до проведення експерименту.

Під час занять було помічено, що читання довгих текстів іноді демотивує студентів, тому для експерименту було обрано текст пісні «Місяці та пори року». Пісенний текст є коротким і легко адаптується до ритму музики, а нові слова, граматичні конструкції та їх застосування швидко запам'ятовуються студентами та застосовуються за потреби без зусиль.

Метою власне експерименту було: дізнатися, враження студентів після того, як вони презентують результати своєї роботи над дидактичним текстом на дошці Padlet. Таким було заняття у 12 групі першого курсу ОП «Мова і література англійська. Переклад», які вивчають німецьку мову як другу іноземну протягом трьох місяців на момент проведення експерименту. Рівень мови – А 1.1, тема «З ранку до вечора».

Під час занять було помічено, що читання довгих текстів іноді демотивує студентів, тому для експерименту було обрано текст пісні «Місяці та пори року». Пісенний текст є коротким і легко адаптується до ритму музики, а нові слова, граматичні конструкції та їх застосування швидко запам'ятовуються студентами та застосовуються за потреби без зусиль. Навчання коротких текстів сприяє кращому представленню нових слів, розумінню вирваних із контексту слів і застосуванню цих слів у мовній діяльності.

Експеримент проходив у три етапи – очно, дистанційно, очно, охоплюючи 6 кроків: 80 хвилин (кроки 1, 2, 3, 4 (частково)), потім як домашнє завдання (кроки 4 (частково), 5) і 10 хвилин на заповнення анкет (крок 6):

1) Крок 1: Студенти отримують інструкції до роботи та починають виконувати передтекстові завдання до тексту;

1. Vorbereitende Aufgabe – Aktivieren Sie Ihr Vorwissen!

a) Was sehen Sie auf dem Foto? [https://www.artflakes.com/artwork/products/2183502/zoom/wimmelbild-jahreskreis.jpg?1544106309]

b) Was wissen Sie über
– den Winter, den Frühling, den Sommer, den Herbst?

– die Monate in jeder Jahreszeit?

c) Was kann man machen in jeder Jahreszeit?

d) Was bedeuten die Zahlen: 1, 4, 12, 3, 52, 4, 7, 24, 60, 60? Besprechen Sie mit Lernpartner und tragen Ihre Ergebnisse in der Gruppe.

2) Крок 2: учні виконують текстові завдання;
2. Unterstützende Aufgabe – Überprüfen Sie Ihre Hypothesen!

a) Hören sie das Lied „Monate und Jahreszeiten“ und ergänzen Sie die Information:

1. Wie viel Monate hat das Jahr? _____

2. Welche Jahreszeiten gibt es im Jahr? _____

3. Wie heißen die Wintermonate? _____

4. Wie heißen die Frühlingsmonate? _____

5. Wie heißen die Sommermonate? _____

6. Wie heißen die Herbstmonate? _____

3. Unterstützende Aufgaben – Hören Sie im Detail!

Hören Sie das Lied noch einmal und notieren Sie die Tätigkeiten in jeder Jahreszeit!

Im Frühling _____

Im Sommer _____

Im Herbst _____

Im Winter _____

4. Unterstützende Aufgaben – Ein bisschen Grammatik im Lied!

a) Bilden Sie Komposita: der Monat, die Zeit, der Winter, das Jahr, der Sommer, der Herbst, der Frühling, das Wetter, die Woche, das Ende, der Tag.

b) Konjugieren Sie die Verben:

begleiten, singen, gehen, anfangen, werden, scheinen, geben, verlieren, kommen, schneien, blühen.

3) Крок 3: Студенти співають пісню;

4) Крок 4: Студенти розподіляються по групах і разом продовжують виконувати післятекстові завдання на PPP;

5. Weiterführende Aufgabe – Die Schönheit jeder Jahreszeit!

a) Finden Sie im Internet die Information über jeder Jahreszeit in drei Formen: Text, Bild und Lied und machen Sie eine Power Point Präsentation (PPP)!

b) Laden Sie Ihre PPP auf Padlet.com!

c) Präsentieren Sie Ihre PPP in der Gruppe!

5) Крок 5: Студенти завантажують свої PPP на Padlet.com;

6) Крок 6: Студенти заповнюють анкети про свої враження від роботи.

Der Fragebogen "Meine Eindrücke".

Die Präsentation der Aufgaben finde ich motivierend.

a) trifft voll zu; b) trifft teilweise zu; c) trifft überhaupt nicht zu.

Ich finde die Aufgaben zum Text interessant.

a) trifft voll zu; b) trifft teilweise zu; c) trifft überhaupt nicht zu.

Ich habe nützliche Erfahrungen (neue Aufgabenformat, Arbeit auf Padlet, in Wirbelgruppen) gesammelt.

a) trifft voll zu; b) trifft teilweise zu; c) trifft überhaupt nicht zu.

Ich hatte keine Angst vor der Arbeit auf Padlet.

a) trifft voll zu; b) trifft teilweise zu; c) trifft überhaupt nicht zu.

Ich würde gern solche Aufgaben auch weiterhin machen.

a) trifft voll zu; b) trifft teilweise zu; c) trifft überhaupt nicht zu.

Das würde ich ändern (freie Antwort).

Після опрацювання усіх отриманих даних (анкетування, роботи учнів над завданнями, їхніх відгуків, атмосфери в групі тощо) та для кращої візуалізації експерименту, було створено діаграму (див. Рис. 1) з метою її подальшого аналізу.

На занятті панували очевидний інтерес студентів до роботи з дидактизованим текстом пісні, допитливість та позитивна енергія. Студенти працювали вмотивовано, але водночас діяли максимально зосереджено та відповідально, вирішували завдання дуже ретельно та уважно.

Як показує діаграма (Рис. 1), робота над текстом дидактичної пісні була в цілому сприйнята студентами позитивно. Всі студенти (14) вважають подання завдань мотивуючим (100%). Завдання були цікаві майже всім (13). Усі студенти (14) погоджуються, що вони отримали корисний досвід (новий формат завдань, робота на Padlet, у групах). Хоча робота на дошці Padlet була новою для всіх студентами, більшість із них (11) не боялися працювати на цій платформі. Лише троє респондентів зазначили, що їм іноді було важко подолати свій страх перед роботою на інтерактивній дошці Padlet.com. Більшість студентами (12) виявили бажання продовжувати виконувати подібні завдання. Такий варіант був нецікавий лише двом студентам, які вивчали мову раніше в школі, на відміну від решти опитаних.

Висновки. Отже, впровадження сучасного принципу змішаного навчання, а саме ротаційної моделі на заняттях з іноземної мови є виправданим, мотивованим та ефективним з методичної точки зору. Нова форма подачі дидактизованого тексту пісні сподобалася всім учасникам. Виконання передтекстових, текстових та післятекстових завдань було дуже цікавим та мотивуючим для студентів. Наприкінці експерименту було отримано позитивні відгуки від студентів. Вони висловили бажання й надалі пробувати роботу над різними дидактичними текстами на заняттях. Результати експерименту можна побачити за покликанням [10].

Перспективу дослідження застосування принципу змішаного навчання вбачаємо у подальшому

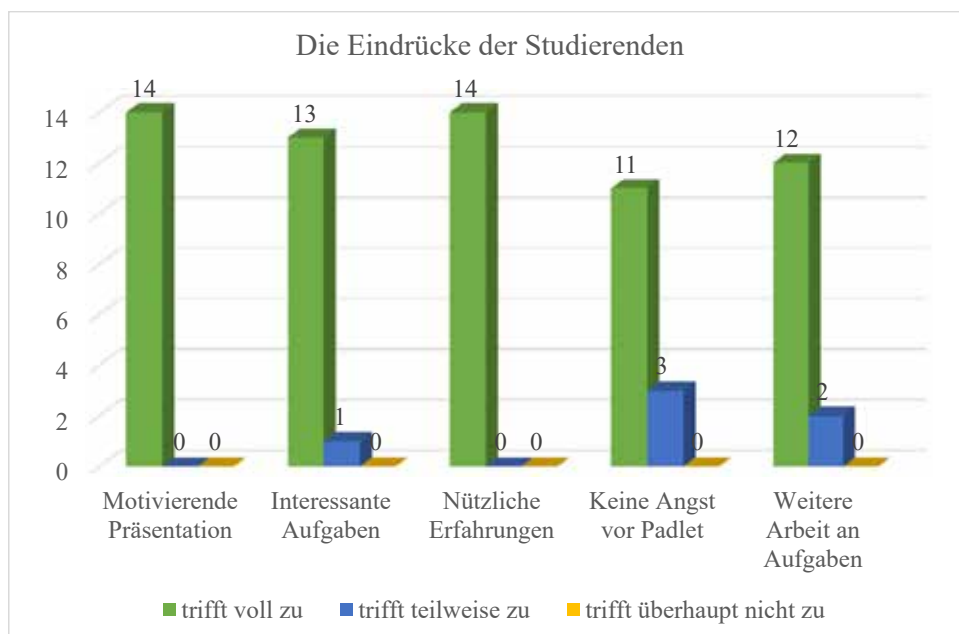

Рис. 1. Результати опитування студентів про їхнє враження від експерименту

вивченні та впровадженні роботи з медіа-інструментами на заняттях з іноземної мови.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Т. 54. № 4. С. 1–18. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=ITZN_2016_54_4_3 (дата звернення: 29.09.2023).

2. Кривонос О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні : навч. посіб. Житомир : Вид. ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 182 с.

3. Кухаренко В. М. Системний підхід до змішаного навчання. *Інформаційні технології в освіті*. 2015. № 24. С. 53–67.

4. Рафальська О. О. Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. 2013. №11. С. 128–133.

5. Теорія та практика змішаного навчання / Кухаренко В. М. та ін. ; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : ХПІ, 2016. 284 с.

6. Bailey J., Ellis S., Schneider C., Ark, T. V. Blended Learning Implementation Guide. Version 1.0. 2013. URL: <https://library.educause.edu/-/media/files/library/2013/2/csd6190-pdf.pdf> (дата звернення: 29.09.2023).

7. Blended Learning Model Definitions : веб-сайт. URL: <https://www.christenseninstitute.org/blended-learning-definitions-and-models/> (дата звернення: 29.09.2023).

8. Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, And Future Directions : веб-сайт. URL: http://oldwww.sd91.bc.ca/frenchj/My%20Pages/e-articles/graham_intro (дата звернення: 29.09.2023).

9. Hofmann J. Top 10 Challenges of Blended Learning (And Their Solutions!). InSync Training LLC. 2014. URL: <https://static1.squarespace.com/static/5c2e89bcf407b45dcc793138/t/5c881dedc83025bffb532832/1552424432575/SolutionstotheTop10ChallengesofBlendedLearning+%281%29.pdf> (дата звернення: 28.09.2023).

10. Die Jahreszeiten : веб-сайт. URL: <https://padlet.com/lesyabasyuk1/die-jahreszeiten-x9cegumhnesn9uw> (дата звернення: 29.09.2023).